

AİLE İŞLETMELERİ VE FİLANTROPİ (HAYIRSEVERLİK, KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK)

Aile İşletmelerinin Kaldırıcı: Filantropi

Anne Evans ve Chris Cusano, FBN'in 2011'de hazırladığı Aileler ve Filantropi Broşürü için, yine dünyanın en geniş sosyal girişimci ağı olan ASHOKA adına yazdıkları "Filantropinin Ötesine ve Değişen Topluma" başlıklı yazılarına çarpıcı bir girişle başlıyorlar: Arşimet şöyle demişti: "Bana bir kaldırıcı ve üzerinde durabileceğim bir alan verin, ben de dünyayı yerinden oynatayım." Peki işletme sahibi aileler olarak sizin kaldırıcılarınız neler? Önemli kaldırıcılardan biri inovasyon ve girişimcilikle ilgili farkındalığınız. Büyük olasılıkla aile işletmenizin başarısının merkezinde bir girişimci var. Böylece siz de önemli değişimlerin temelinde inovasyon ve girişimciliğin olduğunu bilirsiniz. Aynı şey toplum için de geçerlidir: yolu aydınlatanlar sosyal girişimcilerdir.¹

Geçtiğimiz on yılda, kâr amacı güden ve gütmeyen sektörlerin fikir ve uygulamalarının hızlı bir şekilde benzeştiğini görmeye başladık. Filantropi ve daha kapsamlı sosyal girişimcilik alanlarında muazzam çeşitlilik ve münazaralar olsa da her türlü kuruluş kendi toplumsal özgün rolünü ve katkı sağlayabileceği şekilleri keşfetmekte. Özellikle işletme sahibi olan ve temelinde aile değerleri olan aileler, özlerinde sosyal girişimcilik hareketinden doğan model ve kavramlardan sapma elverişliliği ve ayrıcalıklı fırsatına sahipler. Bu fırsatlar, stratejik filantropiden sosyal ve inovatif etki ve yatırımı ve ötesine geçmekte.²

İşletmelerden Sosyal Etki Beklentisi

Hong Kong Sosyal Hizmet Kurulundan Bernard Chan, aynı broşürdeki "Sosyal Girişimin Gücü" başlıklı yazısında şunlara değiniyor: Bankacılıktan sigortacılığa ve pirinç ticaretine kadar çeşitli işlerle iştigal eden bir aile işletmesinde doğduğum için girişimler hakkında epey bilgi sahibiyim. Ancak on yıl önce Hong Kong Sosyal Hizmet Kurulu başkanı olduğumda, daha farklı türde bir girişim olabileceğini fark ettim. Önünde, iyi bir nedenle, "sosyal" kelimesi olan bir girişim. Şu günlerde Hong Kong'da sosyal girişimler hakkında çok şey duymaya başladık. On yıl veya ona yakın bir süre önce bunun farkında olan çok az kişi vardı ve olanlar da bu fikre şüphe içinde yaklaşıyordu. Hong Kong'da pek çok insan iş iştir yani sadece ticaridir ve kâr amacıyla yapılır fikrini sorgusuz sualsiz kabul etmişti. Ancak işletmelerin sosyal etkisinin büyüyen kamusal farkındalığı ve şirketlerin sosyal sorumlulukları ve daha kalabalık bir topluluğu umursaması konusunda artan beklentiler de dahil olmak üzere toplumumuzda pek çok değişiklik gözlemledik."³,

Aile İşletmelerinin Filantropi Yöntemleri

Başarılı bir aile işletmesine sahip olan aileler genellikle kendi filantropilerini işletmenin bizzat içinde kurdukları kurumsal bir filantropi programı veya vakıf vasıtasıyla yürütürler. Bu model dünyada özellikle Latin Amerika (bu bölgedeki örnek vakalarda görülebileceği gibi) gibi bölgelerde yaygındır, ancak ABD ve Avrupa'da da vardır. Diğer durumlarda aile, işletmeyle doğrudan bağı olmayan bir vakıf kurar ve bu iki dünyayı birbirinden ayrı tutmayı tercih eder. Sonuç olarak, aile işletmesi olmayan filantroplar -ya da yakın zamanda işletmesini satmamış olanlar- bir vakıf kurarak, bir sosyal yatırım vakfı için bir fon oluşturarak veya bir mutfak masası etrafında resmi olmayan bir bağış organize ederek filantropi çalışmalarına ailelerini katabilirler.⁴

¹ Sonia Tsao FBN Asya Gelecek Nesil Komite Başkanı/The IMC Group, Julia Hieber FBN Uluslararası /INSEAD Wendel Family Enterprise Uluslararası Merkezi Başkanı, 2011 Aileler ve Filantropi Broşürü 2011, s. 17

² A.g.e. önsöz

³ A.g.e. s. 12

⁴ Credit Suisse'in Filantropi Enstitüsü tarafından yönetilmiş Araştırma, Bir Aile Olarak Fon Yaratma: Aile Filantropi Çalışmalarına Gelecek Nesli Dahil etmek, s.7

Dünyada Aile İşletme Filantropileri

Aile filantropi topluluklarının varlık ve katkıları dünyada kabul görürken, ABD, ailelerinin vakıf çalışmalarıyla tanınan bir ülkedir. 2007’de Vakıf Merkezi tarafından yapılan bir araştırmada, ölçülebilir bağışçı ve bağışçı aile bağlantılarının olduğu 40,200 bağımsız vakıf tanınmıştır. Bu aile vakıfları ülkedeki tüm bağımsız vakıfların yarısından fazlasını temsil etmekte ve filantropi çalışmaları bağımsız vakıfların sağladığı bağışlar, onların varlıkları, sunduğu yeni hediyeler ve bağışçılardan aldıkları vasiyetlerle eşdeğer sayılmaktadır. Aynı yıl, Vakıf Merkezi, ABD’deki aile vakıflarının filantropi çalışmalarına 18,5 milyar \$ harcadığını belirlemiştir. Bunun tüm bağımsız vakıfların 2007’deki harcamalarının %56’sı olduğu tahmin edilmektedir. Araştırma aynı zamanda 2006’da 35,693 olan toplam vakıf sayısının %5 arttığını ve böylece yeni vakıf kuruluşundaki artan trendi göstermektedir.⁵

En fazla aile vakfına sahip olan ülkeler arasında İngiltere dünyada ikinci sıradadır. 2009’da Cass İşletme Okulunun bünyesindeki Hayırsever Bağış ve Filantropi ESRC Araştırma Merkezinin en büyük 100 aile vakfı üzerinde yaptığı çalışmada, bu ailelerin bağış harcamalarının 1,8 milyar \$’ı bulduğunu belirlemiştir. Bu rakamın ABD’dekinden oldukça düşük olmasına rağmen (ABD’ninki 7 milyar dolar) aile vakıfları İngiltere’nin gönüllü sektör çevrelerinin önemli bir parçasıdır. Aslında, araştırma, ABD’de Bill ve Melinda Gates Vakfının ve İngiltere’de Wellcome Trust’ın bağışlarını çıkardıktan sonra en tepedeki 100 İngiliz aile vakfının bağışlarının İngiltere’deki toplam hayırsever bağışlara oranının %25 olduğunu, ABD’deyse bu oranın %11 olduğunu göstermektedir.⁶

ABD ve İngiltere’den başka, aile vakıfları konusunda veriler seyrekleşmektedir. Cass İşletme Okulunun 2009’daki araştırması 100 en büyük Alman aile vakfının 987,6 milyon \$’lık bağışı Almanya’yı Avrupa’nın önemli bir oyuncusu haline getirmektedir. Alman Vakıfları İngiltere’den daha az varlığa sahip olma özelliğini göstermekteyken ve 2006’da bu ülkede neredeyse %50 aile vakfı 340,733 \$’dan daha az varlığa sahip olmuştur. Aile vakıfları İtalya’da da mevcutken toplam 4,720 olan vakıfların %12’sini oluşturmaktadır. Ancak İtalya’da 90 en büyük aile vakfının 1990 ile 2000 arasında kurulmuş olmakla birlikte en son trendlere göre yeni kurulan vakıflarda artış gözlemlenmektedir. Bu ülkedeki aile vakıflarının bir bölümünün ketumluk göstermesi nedeniyle mevcut verilerin tamamlanamamış olması ve bunun sadece bir tahmin olmasıyla beraber, aynı çalışmaya göre bu 90 İtalyan Aile Vakfı 123 milyon \$ harcamıştır.⁷

Filantropi ve Genç Nesiller

Vizyoner doğası sayesinde, aile vakıfları genç nesiller arasındaki sosyal katılım için mükemmel bir başlama noktasıdır. Derin etik sorumluluğa dayalı olarak, bir vakıf, hayırsever ailelerde bir çekim noktası oluşturur. Onu kuranların arzularına bağlı olarak bir aile vakfı ya uzun yaşayarak geleceğe doğru refah içinde ilerler, ya da belli bir zaman sonra tükenerek yok olur. Vakıflar onları kuranlar kadar organikdir. Onların bağış kapasiteleri ve hedefleri aile tarihindeki dalgalanmalarla, ölüm ve doğumlarla aile kollarının coğrafi konumları ve filantropiye yeni nesillerin dahil edilip edilmediği ile zaman zaman değişik süratte seyredebilir. Andrea ve Charles Bronfman Filantropi’nin Başkan Yardımcısı Sharma Goldseker’in dediği gibi, “gelecek nesli vakfa dahil etmek çocukların durağan bir sisteme girmesi demek değil, bunun yerine onların varlığının vakfın adaptasyonunu gerektirdiğidir.”⁸

İnternetin varlığı ve bilgiye özgürce ulaşılan bir toplumda büyüyen genç nesiller “sana söylendiği gibi yap” yaklaşımına pek iyi reaksiyon vermeyecek ve bunun yerine kendi ilgi alanlarını ve vizyonlarını

⁵ A.g.e. s.7

⁶ A.g.e. s.7

⁷ A.g.e. s.8

⁸ A.g.e. s.8

keşfedip bu konuda kendilerini yetiştirecekleri bir ortamda başarılı olabileceklerdir. Gelecek nesil filantropları, aile geleneklerini göz ardı etmeksizin, vakfın kurucusunun vizyonunun anlatıldığı ve bu vizyona sadık kalınan, ancak bu misyonu genişletip geliştirebildikleri bir yaklaşımdan çok daha fazla yararlanabileceklerdir. Desteklenen organik bir süreçte, ailenin daha genç nesilleri aile misyonunda kendi sorumluluk ve vizyonlarını bulmak için yüreklendirilebilirler.

KAYNAKLAR:

- *Sonia Tsao FBN Asya Gelecek Nesil Komite Başkanı/The IMC Group, Julia Hieber FBN Uluslararası /INSEAD Wendel Family Enterprise Uluslararası Merkezi Başkanı, 2011 Aileler ve Filantropi Broşürü 2011*
- *Credit Suisse'in Filantropi Enstitüsü tarafından yönetilmiş Araştırma, Bir Aile Olarak Fon Yaratma: Aile Filantropi Çalışmalarına Gelecek Nesli Dahil etmek, 2010*

Not: Kaynaklar FBN xchange websitesinde Filantropi başlığı altındaki kaynaklar arasından seçilmiştir.